Suomen AIPPI ry

c/o Roschier Asianajotoimisto Oy
Kasarmikatu 21 A
00130 Helsinki
Suomi

Kotipaikka: Helsinki
Y-tunnus 9209362-9

15.9.2026

Työ- ja elinkeinoministeriölle

Suomen AIPPI ry:n kirjallinen asiantuntijalausunto: HE 128/2026 vp hallituksen esitys eduskunnalle laiksi hyödyllisyysmallioikeudesta annetun lain muuttamisesta

Suomen AIPPI ry ("**Suomen AIPPI**") kiittää eduskunnan talousvaliokuntaa mahdollisuudesta antaa kirjallinen asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä hyödyllisyysmallioikeudesta annetun lain muuttamisesta (HE 128/2026 vp) ja esittää kunnioittavasti seuraavan. Lausunto rakentuu Suomen AIPPI:n 19.5.2026 työ- ja elinkeinoministeriölle antaman lausunnon varaan.

1. Yhteenveto

Suomen AIPPI kannattaa hallituksen esityksen kahta keskeistä ratkaisua: hyödyllisyysmallijärjestelmän säilyttämistä sen kumoamisen sijaan ja hyödyllisyysmallilta edellytettävän keksinnöllisyystason nostamista patentin tasolle. Esitys ei kuitenkaan ratkaise Suomen AIPPIn aiemmin esille tuomia kysymyksiä hyödyllisyysmallin mitätöintimenettelyn rakenteellisista puutteista, ja etuoikeuspäivän huomioimista uutuusarvioinnissa ei käsitellä esityksessä lainkaan. Näistä syistä Suomen AIPPI ehdottaa, että talousvaliokunta sisällyttäisi mietintöönsä lausumaehdotuksen, jolla edellytetään hyödyllisyysmallilainsäädännön uudistamisen jatkamista seuraavalla vaalikaudella.

2. Kannatetut muutokset: järjestelmän säilyttäminen ja keksinnöllisyysvaatimuksen yhdenmukaistaminen

Hyödyllisyysmalli tarjoaa nopean ja edullisen suojakeinon, joka voi olla erityisen käyttökelpoinen pienille ja keskisuurille yrityksille ja yksittäisille keksijöille. Suomen AIPPI ei yhdy markkinaoikeuden ja Business Finlandin lausuntokierroksella esittämään näkemykseen järjestelmästä luopumisesta, vaan kannattaa esityksen lähtökohtaa kehittää järjestelmää sen säilyttämiseksi.

Suomen AIPPI kannattaa myös esityksen keskeisintä sisällöllistä muutosta: hyödyllisyysmallilta vaadittaisiin jatkossa samaa keksinnöllisyyden tasoa kuin patentilta. Nykyinen matalampi taso on yhdistettynä hyödyllisyysmallien aineelliseen ennakkotutkimattomuuteen johtanut siihen, että rekisteröity hyödyllisyysmalli voi antaa yhtä vahvan yksinoikeuden kuin patentti, vaikka sen mitätöiminen on ollut selvästi vaikeampaa. Yhdenmukaistaminen poistaa tämän ristiriidan sekä parantaa oikeusvarmuutta.

Suomen AIPPI suhtautuu myös myönteisesti siihen, että luonnosvaiheen niin sanottu vientivalmistuspoikkeus on lausuntopalautteen myötä poistettu kokonaan lopullisesta esityksestä sen soveltamiseen liittyneiden tulkintaongelmien vuoksi, vaikka Suomen AIPPI esitti lausuntokierroksella lähinnä säännöksen tarkentamista.

3. Avoimeksi jäänyt kysymys: mitätöintimenettelyn rakenteelliset puutteet

Hyödyllisyysmallin mitätöintiä on tällä hetkellä vaadittava erillisessä hallintomenettelyssä Patentti- ja rekisterihallituksessa, eikä sitä voida käsitellä samassa yhteydessä markkinaoikeudessa vireillä olevan loukkauskanteen kanssa, toisin kuin patenttiasioissa. Mitätöintiä vaativan on lisäksi itse hankittava kaikki näyttö, mikä tekee menettelystä raskaan ja kalliin. Suomen AIPPI esitti 19.5.2026 antamassaan lausunnossa, samoin kuin Suomen teollisoikeudellinen yhdistys ry ("**STY**"), että mitätöintiä voitaisiin vaatia riita-asiana loukkauskanteen yhteydessä, että hävinnyt osapuoli velvoitettaisiin korvaamaan oikeudenkäyntikulut, ja että menettelyä virastossa kevennettäisiin.

Hallituksen esitys tunnustaa nämä uudistustarpeet perusteltuina, mutta jättää ne toteuttamatta laajemman tuomioistuinvaikutuksen vuoksi. Esitykseen sisältyy vain suppea, uusi 19 §:n 4 momentin mukainen res judicata -säännös, joka estää toistuvat mitätöintivaatimukset samasta asiasta. Kun keksinnöllisyysvaatimus nousee patentin tasolle, mitätöintivaatimusten määrä todennäköisesti kasvaa, mikä korostaa tarvetta uudistaa menettelyä kokonaisvaltaisemmin. Siltä osin kuin mitätöintiä koskevan riita-asian siirtäminen markkinaoikeuteen ei ole tässä yhteydessä mahdollista, Suomen AIPPI ehdottaa harkittavaksi vaihtoehtoisena tai täydentävänä keinona, että myös hallinnollisessa mitätöintimenettelyssä Patentti- ja rekisterihallituksessa otettaisiin käyttöön mahdollisuus vaatia oikeudenkäyntikulujen jakamista niin, että hävinnyt osapuoli velvoitetaan korvaamaan vastapuolen kuluja. Vastaava kulujen jakamisen mahdollisuus ("apportioning of costs") on käytössä Euroopan patenttivirastossa (EPO), ja se keventäisi mitätöintimenettelyä myös hallinnollisessa vaiheessa ilman, että se edellyttäisi laajempaa tuomioistuinmenettelyn muuttamista.

4. Avoimeksi jäänyt kysymys: etuoikeuspäivää ei huomioida uutuusarvioinnissa

Ehdotetun 2 §:n 1 momentin sanamuoto viittaa uutuutta arvioitaessa ainoastaan hakemuksen tekemispäivään, kun valmisteilla olevassa uudessa patenttilaissa (HE 204/2025 vp) vastaava arviointi tehdään tekemispäivän **tai etuoikeuspäivän** perusteella. Suomen AIPPI esitti 19.5.2026 antamassaan lausunnossa tämän eroavaisuuden poistamista. Voimassa olevan hyödyllisyysmallilain 5 §:n mukaan etuoikeutta pyydettäessä etuoikeuspäivä katsotaan tekemispäiväksi sovellettaessa 2 §:n 1 ja 2 momenttia sekä 4 §:ää, joten hyödyllisyysmallilta edellytetään asiallisesti samaa uutuutta kuin patentilta myös etuoikeutta pyydettäessä. Suomen AIPPI kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että tämä ilmenee eri pykälästä kuin varsinainen uutuussäännös, toisin kuin uudessa patenttilaissa, jossa etuoikeuspäivä mainitaan suoraan uutuutta koskevassa säännöksessä. Suomen AIPPI esittääkin, että hyödyllisyysmallilain uutuussäännöksen sanamuoto yhdenmukaistettaisiin uuden patenttilain kanssa niin, että etuoikeuspäivä mainitaan nimenomaisesti 2 §:ssä, minkä lisäksi hallituksen esityksen perusteluissa olisi hyvä todeta selvyyden vuoksi, että hyödyllisyysmalleilta edellytetään vastaavaa uutuutta kuin patenteilta.

5. Lausumaehdotus

Edellä kuvatuista syistä Suomen AIPPI katsoo, että tämä hallituksen esitys ei vielä täytä täysimääräisesti Suomen kansallisen aineettomien oikeuksien strategian (IPR-strategia) tavoitteita,

jotka ulottuvat vuoteen 2030.[1] Suomen AIPPI pitää tärkeänä, että mitätöintimenettelyä ja etuoikeuspäivää koskeviin kysymyksiin palataan hyödyllisyysmallilain jatkovalmistelussa. Näin ollen Suomen AIPPI kannattaa, että talousvaliokunta sisällyttäisi mietintöönsä tätä koskevan lausumaehdotuksen esimerkiksi seuraavassa muodossa:

> ***Valiokunnan lausumaehdotus***
>
> *Eduskunta edellyttää, että työ- ja elinkeinoministeriö seuraa ja arvioi ehdotetun sääntelyn toimivuutta hyödyllisyysmallien käyttäjien ja muiden yritysten näkökulmasta sekä erityisesti hyödyllisyysmallin mitätöintimenettelyn uudistamista ja hakemuksen etuoikeuspäivän huomioimista uutuusarvioinnissa, ja valmistelee tämän arvion perusteella tarvittavat säädösmuutosesitykset seuraavalla vaalikaudella.*

Helsingissä 15.9.2026

Kunnioittavasti

Suomen AIPPI ry

Johanna Lilja	Eero Sikow
Suomen AIPPI ry:n puheenjohtaja	Suomen AIPPI ry:n sihteeri
Asianajaja	Asianajaja

Suomen AIPPI ry on Association Internationale pour la Protection de la Propriété Intellectuelle -järjestön Suomen kansallinen ryhmä. Yhdistyksen tarkoituksena on muun muassa edistää immateriaalioikeuksien kansainvälisen suojan kehittämistä sekä osallistua kansallisen lainsäädännön tutkimiseen ja vertailuun eri maiden immateriaalioikeudellisten lakien parantamiseksi ja keskinäiseksi yhdenmukaistamiseksi.

[1] IPR-strategian tavoitteisiin kuuluu mm. vanhentuneen IPR-lainsäädännön uudistaminen, minkä lisäksi konkreettisissa toimenpiteissä on todettu seuraavaa: "*Patenttilain ja -asetuksen uudistamisen yhteydessä toteutetaan patentti- ja rekisterihallitusta koskevan lain tarpeelliset muutokset sekä arvioidaan tarvetta tehdä muutoksia myös muihin keksintöjen suojaamista koskeviin lakeihin, kuten hyödyllisyysmallilakiin, korkeakoulukeksintölakiin ja maanpuolustukselle merkityksellisistä keksinnöistä annettuun lakiin.*"